

derzoeker met de bezwarende handicap het a.b.c. van zijn studie-object zelf te moeten construeren.

Wim Depreeuw

R. Levy, *Du suspect au coupable: le travail de police judiciaire*, Genève, 1987

Dit boek is de laatste publikatie in de rij van de *Collection Déviance et Société* en is ook nu weer een realisatie van het C.E.S.D.I.P. (Centre de recherches sociologiques sur le droit et les institutions pénales) van het Franse Ministerie van Justitie.

Ook in Frankrijk is het sociologisch politieonderzoek bijna onbestaande. Vandaar dat het empirisch onderzoek van Levy over de gerechtelijke politie meer dan aandacht verdient. Sprekend is al dat de andere politiediensten helemaal niet toegankelijk bleken te zijn voor wetenschappelijk onderzoek.

Methodologisch is dit empirisch onderzoek gebaseerd op een kwantitatieve en kwalitatieve aanpak. Voor het kwantitatieve onderzoek is uitgegaan van de processen-verbaal, waarbij de dossiers werden weerhouden die tegen vermoedelijke daders werden doorgestuurd naar het O.M. (in 1980) en door de gerechtelijke politie van drie bepaalde arrondissementen van Parijs werden behandeld (wat impliceert dat het alleen misdaden en wanbedrijven betreft). De gerechtelijke politie bestaat in feite uit drie niveaus: de wijkcommissariaten (hier 10), de territoriale brigades (hier 1) en de gespecialiseerde brigades, bijvoorbeeld de anti-drugbrigade (hier niet behandeld). Het kwantitatieve onderzoek steunt in hoofdzaak op interviews met politiemensen en magistraten en observatieverslagen.

Op basis van dit materiaal poogt de onderzoeker zich een beeld te vormen van hoe de O.M.-input (de dossiers die bij het O.M. binnenkomen) door het politiewerk zijn tot stand gekomen en wat voor factoren daarbij een rol hebben gespeeld.

In een eerste hoofdstuk wordt ingegaan op het in werking treden van de politie-interventie. Hierbij wordt uitvoerig gekeken naar de wijze van vatting (proactief en reactief) en de eventuele relatie met de ophelderingsgraad. De auteur komt tot de volgende resultaten: op het geheel van politiedossiers is het proactief aandeel laag, wanneer het echter over dossiers gaat waarbij van vermoedelijke daders sprake is is het proactief aandeel iets hoger dan de helft. Dit kan deels worden verklaard door het feit dat tips door vaste politieinformanten als proactief worden beschouwd. Er is dus een positieve relatie tussen ophelderingsgraad en proactief politieoptreden. Verder wordt ingegaan op de sociale condities van de wijze van politievatting, zoals de zichtbaarheid van het strafbaar gedrag en de discretionaire bevoegdheid van de politie. Zo leidt slechts een miniem gedeelte van het politiewerk tot vaststelling van strafbare feiten en monden deze lang niet altijd uit in processen-verbaal (cf. het gebruik van het notitieregister). De relatie tussen de politievatting en de ophelderingsgraad kan ook per misdrijfgroep specifiek worden ingevuld. Enerzijds is er de groep misdrijven die bijna uitsluitend proactief wordt vastgesteld (smaad aan de politie, wapenbezit, proxenitisme...) en dus een hoge ophelderingsgraad kent. Anderzijds is er de groep misdrijven die bijna altijd reactief wordt vastgesteld (diefstal b.v.) en die

dus buiten het specifieke geval van betrapping op heterdaad bijna nooit worden opgehelderd. Voorts wordt ingegaan op factoren als snelheid van politieinterventie en arrestatiemodaliteiten (b.v. de rol van privépolitie). Uit de bespreking van het juridisch kader van de politieinterventie blijkt dat de juridische formulering van de notie heterdaad zo ruim is dat die in de praktijk van de uitzondering de regel is geworden.

In een tweede, naar mijn smaak te beschrijvend, hoofdstuk komen alle facetten van het politieel opsporingsonderzoek en politiearrest aan de orde.

Boeiender vind ik hoofdstuk drie over de relatie tussen gerechtelijke politie en O.M., waaruit blijkt dat de gerechtelijke politie over een vergaande autonomie beschikt en dat het O.M. in feite geen enkel beleidstoezicht of controle heeft over de politiearrestatie en het opsporingsonderzoek. Op die manier heeft het O.M. geen enkele vat op de dossiers die naar haar dienst worden doorgestuurd. Het O.M. regelt dus in geen enkel opzicht het volume en de kwaliteit van haar input en van een op elkaar afstemmen van verbaliserings-, opsporings- en vervolgingsbeleid is er dus hoegenaamd geen sprake.

In hoofdstuk vier worden de resultaten beschreven van een factoriële analyse die is toegepast op de dossiers die naar het parket werden doorgestuurd. Hierbij is aandacht besteed aan persoonsvariabelen (geslacht, leeftijd, socio-professionele status...), aantal daders en slachtoffers, dossiervolume en instructies van het parket. De resultaten op een rijtje: vrouwen hebben minder risico voor doorsturing van hun dossier; dit risico neemt voor alle daders af met de leeftijd, vooral vanaf dertig jaar; vooral de vreemdelingen lopen een hoog risico, en binnen die groep vooral de Noordafrikanen; het niet hebben van familie en/of domicilie en/of werk zijn variabelen die zwaar doorwegen; het hebben van strafrechtelijke antecedenten speelt tevens een rol; voorts is een classificatie mogelijk per misdrijfgroep; is het aantal daders en/of slachtoffers verzwarend (bij morele personen als slachtoffer is de doorsturing zeer laag door het gewicht van de niet strafrechtelijke afhandeling van de winkeldiefstal) en er is een relatie tussen het gewicht van het dossier en het doorsturen.

De strafrechtelijke processus wordt dus volgens de auteur zeer sterk gedomineerd door het politiebeleid en -praktijk en het O.M. heeft dus absoluut geen invloed, noch op haar input, noch op het opsporingsonderzoek van de politie. Het zwaartepunt van het procedurieel strafrechtsgebeuren ligt dus onmiskenbaar bij de politie.

Spijtig is wel dat de auteur een fundamenteel probleem, namelijk dit van de representativiteit van zijn onderzoeksresultaten en dus van de mogelijke generalisatie van zijn conclusies voor een stukje Parijs naar de andere Franse arrondissementen, in een paragraaf van tafel veegt. Hij stelt immers dat hij gelooft dat, ondanks het beschrijvend karakter van zijn studie, de grote lijnen niet plaatsgebonden zijn. Dit kan dus best zo zijn, maar voor dit geloof heb ik alvast nog geen harde bewijzen. Toch is dit een eerlijke studie, die beschrijvend het terrein af-tast, maar het terrein is, hoe interessant ook, beperkt tot de relatie gerechtelijke politie – O.M. in Parijs. Wachten dus maar op meer onderzoek over andere politiediensten en andere regio's om de conclusies te verifiëren.

J. Vervaele